

Konsekvenser ny vägledning bistånd boende

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen 190924

Ny vägledning bistånd boende

- Sedan den 1 maj 2019 gäller inom ASF en ny vägledning för bistånd till boende.
- I vägledningen tydliggörs i vilka situationer som människor har rätt till bistånd till boende/bostad enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.
- Vägledningen är en följsamhet till rättspraxis inom området.

<https://komin.malmo.se/download/18.4aac06e316aebc7dcf9b33a6/1558953750540/Vagledning+bistand+boende+och+nodbist> ☆

Malmö stad
Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Vägledning bistånd boende och nödbistånd

Förvaltningen behöver säkerställa likvärdiga bedömningar gällande bistånd till boende och bistånd där boende utgör en del av insatsen för socialt utsatta grupper.

Detta dokument avser att tydliggöra grupper som har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL samt ge vägledning i hantering av ärenden där rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL inte föreligger och där förvaltningen har att göra en så kallad nödprövning och i förekommande fall bevilja nödbistånd till boende enligt 4 kap. 1 § SoL med stöd av 2 kap. 1 § SoL.

Dokumentet innehåller också förslag på beslutsmotivering och beslut då rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL inte föreligger och då förvaltningen gör nödprövningar och beviljar nödbistånd enligt 4 kap. 1 § SoL med stöd av 2 kap. 1 § SoL.

Vägledningen innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt få en individuell prövning av sin ansökan. Socialtjänstlagen förutsätter att det i varje enskilt fall görs en individuell bedömning av rätten till bistånd.

Enskilda som kan få bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, båda kriterierna ska vara uppfyllda.

- Vara **helt bostadslös** (sakna "tak över huvudet").
- ha **speciella svårigheter** att skaffa en egen bostad (avser speciella svårigheter för den enskilde, inte de allmänna svårigheter som råder i en kommun med stor bostadsbrist, se definition nedan).

Speciella svårigheter
Det ska vara speciella svårigheter hos den enskilde som innebär att han eller hon saknar förmåga/möjlighet att lösa sin situation på egen hand. Det är kombinationen av olika svårigheter och den individuella prövningen som måste ligga till grund för om den enskilde bedöms ha speciella svårigheter.

I rättspraxis har angetts att vissa fall av *psykisk sjukdom, missbruk, vräkningshistorik eller betydande skulder* kan vara speciella svårigheter. När det gäller skulder så ska dessa omöjliggöra för den enskilde att skaffa en bostad. Svårigheterna ska innebära att den enskilde inte själv kan/förmår att skaffa boende.

Konsekvensanalys: barn

Barnfamiljer

- En hög andel av barnfamiljer i hemlöshet är strukturellt hemlösa och behöver inte bo med stödinsatser (cirka 70 procent).
- Vid nödbistånd träffar socialsekreterarna familjerna dagen innan biståndet går ut. Vid behov ges nytt bistånd. Familjerna flyttas inte mellan olika boenden.

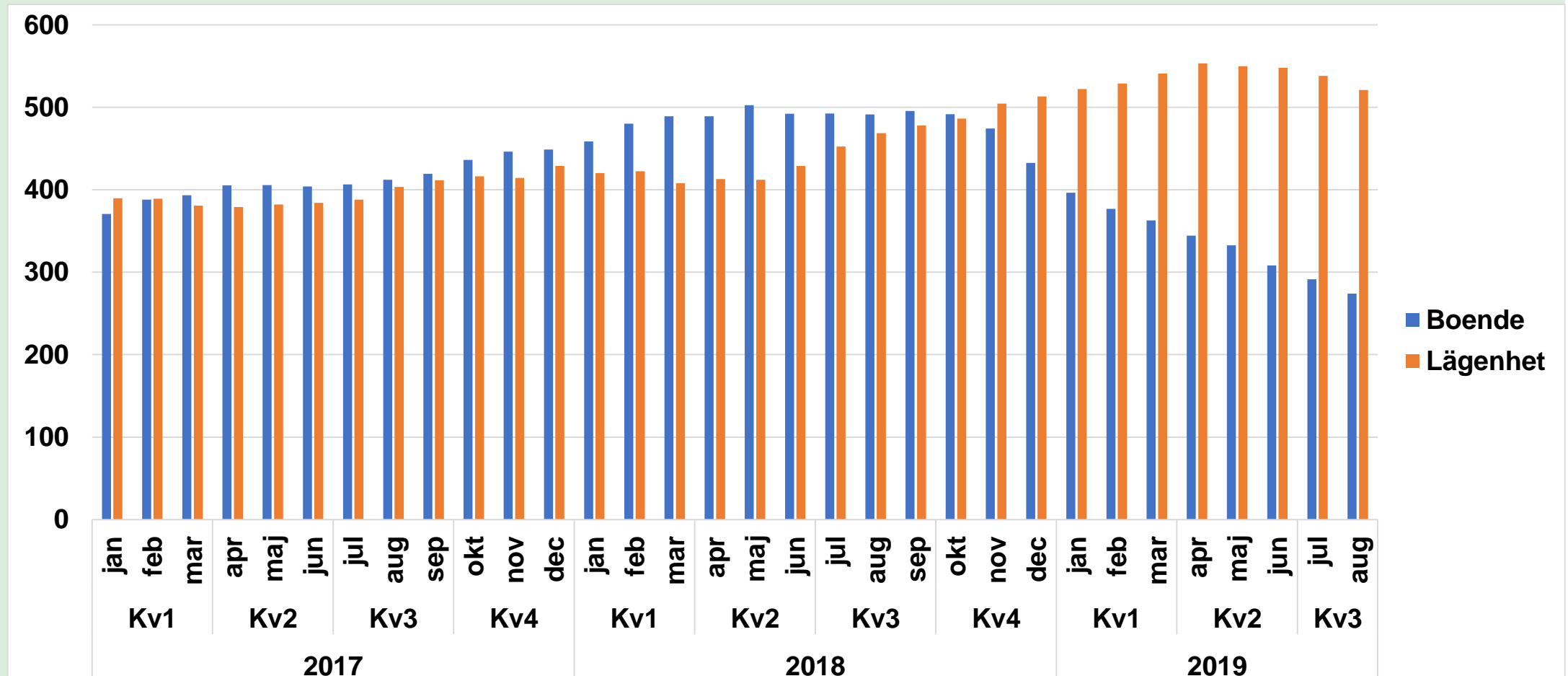
Vilka barn påverkas?

Barn i familjer som befinner sig i hemlöshet och som enligt den nya vägledningen inte har rätt till bistånd till boende, utöver nödbistånd.

Barn i familjer som behöver bo med stöd/skydd berörs inte – har rätt till bistånd.

Antalet barnfamiljer i akut/tillfälligt boende (dygnsboende) har minskat

Genomsnitt antal barnfamiljer per dygn uppdelat på månad. Källa: Malmö stad, ASF:s datalager.

Underlag till analys av konsekvenser för barn

- Analysen är gjord utifrån SKL:s verktyg för prövning av barnets bästa. Alla delar är inte genomförda.
- Forskning och rapporter om barn i hemlöshet
- Deltagare vid arbetet med analysen: barnrättsombud, barnrättssamordnare samt medarbetare från strategiska avdelningen.
- Statistik över ansökningar, beslut, pågående ärenden
- Intervju med socialsekreterare som möter hemlösa barnfamiljer
- För att göra en djupgående analys av konsekvenser för barnen, behöver barnen göras delaktiga genom t.ex. samtal, intervjuer vilket kräver mer tid.

Konsekvenser barn

- Konsekvensanalysen har tagit fram teoretiska risker och möjligheter.
- Det går inte att förutsäga hur vägledningen påverkar barn, varför förvaltningen noga kommer att följa utvecklingen.
- Tid i hemlöshet har stor betydelse för vilka konsekvenser hemlösheten får för barnen.
- Maj–augusti 2019 har 43 barnfamiljer fått nödbistånd till boende (241 beslut).

Vilka bestämmelser, lagar styr?

Ett urval

- Socialtjänstlagen och rättspraxis
- Barnkonventionen (blir lag 1 januari 2020)
- Lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar
- Regeringsformen
- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- Föräldrabalken

Socialstyrelsen

På bostadsområdet kan man utgå ifrån att barnet alltid behöver en bostad men även barnfamiljer kan sakna bostad eller ha osäkra boendeförhållanden. FN:s konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn.

Barnrättsperspektivet i SoL ger inte ett tillräckligt skydd mot hemlöshet, osäkra boendeförhållanden eller avhysningar av barnfamiljer.

Barnets bästa med stöd av SoL är inte alltid utslagsgivande vid bedömningar av bistånd som rör ett barns boende

Källa: Kunskapsguiden (Socialstyrelsen)

Forskning – rapporter om hemlösa barn

- Hemlöshet påverkar barn negativt.
- Hur mycket barn påverkas beror dels på barnens ålder, hemlöshetsperiodens längd, det sociala nätverket som omger barnet samt vilken kvalitet som det tillfälliga boendet har (Andersson & Swärd, 2007)
- I Malmökommissionens slutrapport konstateras (2013):

”Hemlösheten medför en ökad risk för ohälsa på grund av den instabila livssituation som innebär att ryckas upp med rötterna många gånger, att ha en osäker framtid, att uppleva sig annorlunda än andra barn och att känna sig utanför. Studier har bekräftat ett samband mellan hemlöshet och fysisk, psykisk ohälsa och försämrade emotionell, social och kognitiv utveckling hos barn.”

Konsekvensanalys barn

Risk med längre tid i hemlöshet för barnfamiljer

- Hemlöshet påverkar barn negativt inom flera olika områden – hälsa, skola, sociala relationer, trygghet.
- Föräldrarnas etablering på arbetsmarknad, egen försörjning försenas, vilket påverkar barnen negativt.

Forts. konsekvensanalys barn

Vägledningen och nytt arbetssätt leder till att föräldrarna mer aktivt söker bostad

- Föräldrarna får information och stöd att själva söka en bostad. Familjer hittar en bostad, på kort eller lång sikt, vilket gynnar barnen.

Ökad press på föräldrarna att hitta bostad

- Föräldrar blir, i olika grad, stressade och oroliga att de inte kommer att hitta en bostad. De korta besluten ökar oro och stress i familjen. Påverkar barnen: oro över situationen, tar ansvar.

Korta bistånd innebär möjlighet att ge stöd till familjerna

- Genom att träffa föräldrarna varje vecka kan socialtjänsten ge mer information och stöd så att familjen hittar en egen bostad, vilket gynnar barnen.
- Bostadsrådgivningen är en resurs för hemlösa barnfamiljer.

Forts. konsekvensanalys barn

Vägledningen minskar möjligheterna att beakta barnperspektivet – barnets bästa

- Familjerna får korta bistånd, vilket inte tillgodoser barnens behov på sikt. Risk att barnen får lång väg till förskola/skola – eller tvingas byta förskola/skola. Påverkar möjligheten till en aktiv fritid, sociala relationer.
- Risk att familjernas egna boendelösningar är dåliga för barnen – inneboende, svarta kontrakt m.m.

Korta bistånd gör att andra behov lättare kan identifieras

- Barn som lever med föräldrar med behov av stöd i föräldrarollen kan få hjälp tidigare – i samarbetet med barn- och familjeenheterna.
- Föräldrar som har ”speciella svårigheter” kan lättare identifieras – kan få bistånd till bostad.

Barnets bästa?

- Barnets bästa är att ha ett stabilt och långsiktigt boende.
- Barnets bästa är att deras föräldrar får stöd och hjälp att hitta en bostad på egen hand.
- Bedömningen är att den nya vägledningen, det nya arbetssättet med stöd/information till föräldrarna, bidrar till att stärka föräldrarnas resurser att hitta en bostad på egen hand långsiktigt men påverkar negativt på kort sikt.

Kompensatoriska åtgärder

Socialtjänsten ska bidra med kompensatoriska åtgärder för barnen i hemlösa familjer, till exempel

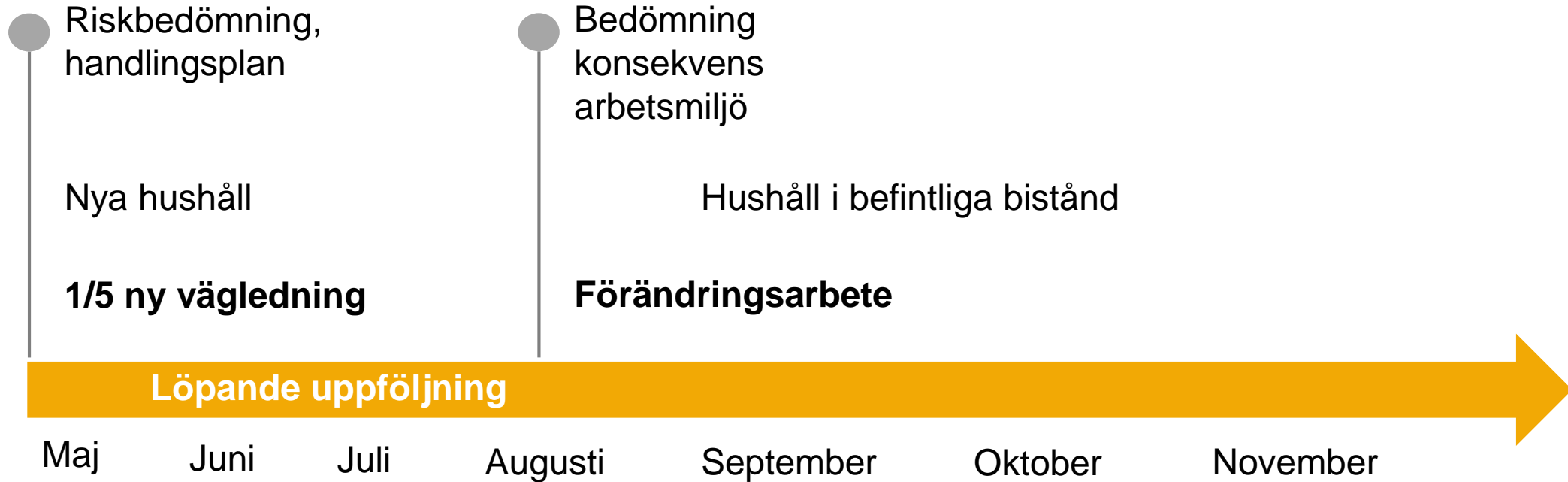
- Information och stöd till föräldrarna så att de kan finna en bostad
- Vid nödbistånd – bistå med boendelösningar som ger skälig levnadsnivå
- Uppmärksamma andra behov
- Ekonomiskt bistånd – t.ex. busskort, fritidsaktiviteter
- Vägleda och informera om andra resurser inom kommun och inom föreningsliv

Sammanfattning konsekvenser barn

- Ny vägledning begränsar familjers rätt att få bistånd till boende.
- Hemlöshet påverkar barn negativt – det finns flera risker.
- Vägledningen och nytt arbetssätt ger stöd till familjer att själva söka och finna en bostad.
- Vi vet inte om tiden i hemlöshet för barn kommer att öka – eller om vägledningen och information- och stödinsatser gör att föräldrarna snabbare hittar egna boendelösningar.
- ASF ska ge kompensatoriska åtgärder till barn i hemlösa familjer.
- ASF behöver noga följa utvecklingen och vid behov ta fram en handlingsplan.

Konsekvensanalys: arbetsmiljö

Riskbedömning, handlingsplan, uppföljning

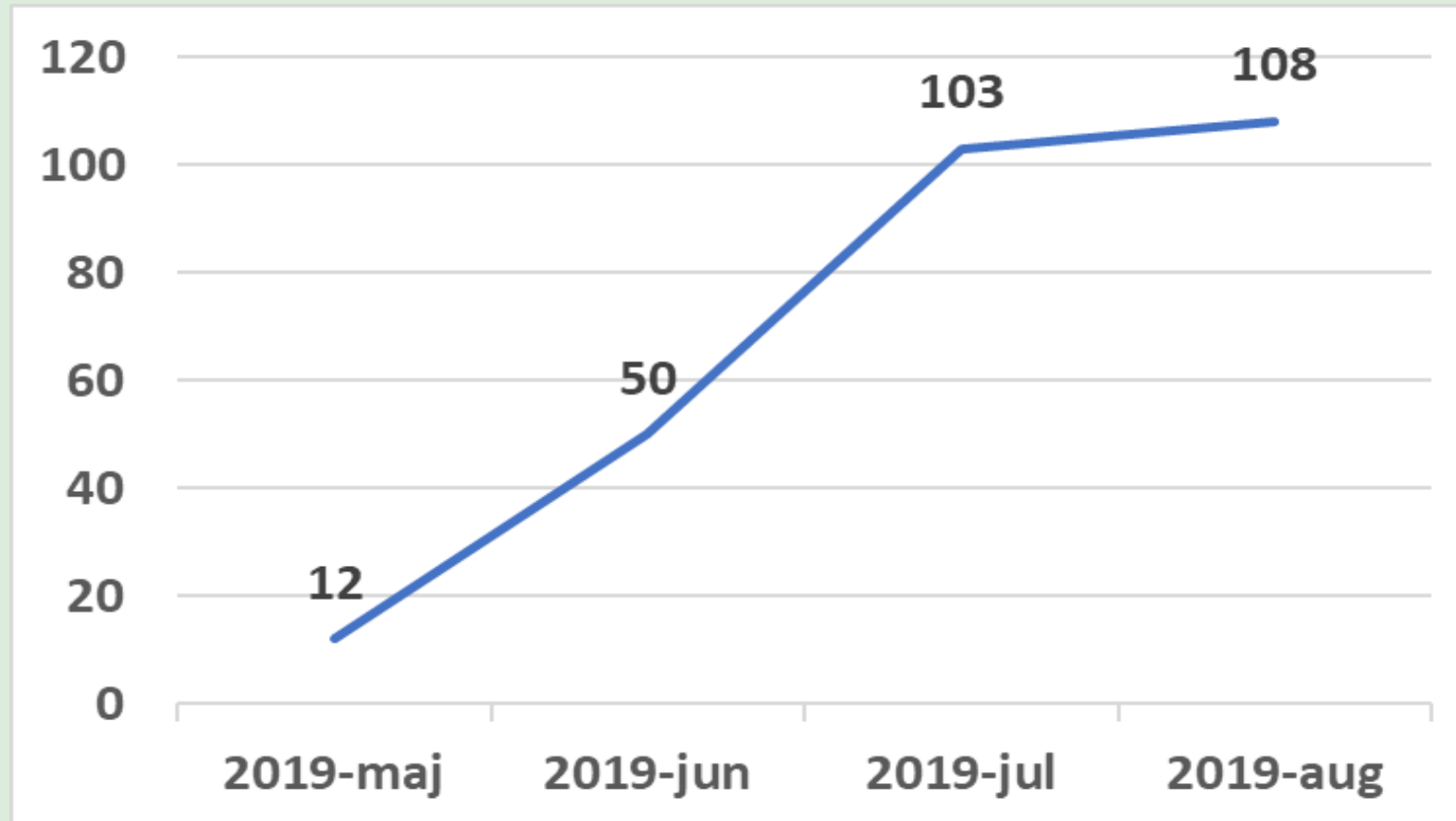
Bedömning augusti/september 2019

- Slutsatsen är att de risker som framkom vid den riskbedömning som gjordes då vägledningen skulle införas fortfarande gäller.
- Konsekvenserna på arbetsmiljön är hittills inte omfattande.
- Åtgärderna som planerades vid riskbedömningarna är fortfarande aktuella.
- Nya riskbedömningar kommer att göras under hösten.

Konsekvenser arbetsmiljö – augusti 2019

- Under sommaren har vägledningen inte inneburit någon ökning av antalet ärenden.
- Det totala antalet ärenden/hushåll som i genomsnitt per dygn har boendebistånd i dygnsboende har minskat med 20 procent eller 233 hushåll januari-augusti 2019 jämfört samma period 2018.
- Barnfamiljer minskat med 31 procent.
- Antal hushåll (med och utan barn) som fått nödbistånd maj-augusti – 57 hushåll – totalt 273 beslut.
- Fler bor i lägenheter.

Antal beslut om nödbistånd juni-augusti 2019

Riskbedömning vid införandet av vägledningen

Sammanfattning

- Risk för/kan innebära högre arbetsbelastning – hinner inte med arbetsuppgifterna
- Risk för/kan innebära psykisk stress som leder till utmattning hos medarbetare
- Risk för/kan innebära hot och våld från brukare – vid avslag och negativa besked
- Risk för/kan innebära att personalomsättningen ökar (personalomsättning jan-juli 2019 samma som jan-juli 2018; 16 procent)
- Risk för/kan innebära att barnperspektivet blir svårt att beakta

Handlingsplan arbetsmiljö

- Löpande följa arbetsbelastningen genom ärendestatistik – för att upptäcka behov av avlastning och förstärkning.
- Gå igenom tjänsten med chef för att upptäcka eventuell hög belastning.
- Tydlig och närvarande ledning som kan ge stöd och hjälpa till med prioritering av arbetsuppgifter.
- Se över organiseringen av arbetet, anpassa utifrån situationen. Vid behov omfördela resurser inom förvaltningen.

Forts. handlingsplan arbetsmiljö

- Vid behov förstärka med socialsekreterare och personal som kan ge stöd och ledning (1:e socialsekreterare och sektionschefer).
- Förenkla det administrativa arbetet för att spara arbetstid.
- Vid behov vara två handläggare i ärenden.
- Handledning
- Rutiner för vad och hur beslut ska fattas.
- Ytterligare tydliggöra vägledningen bistånd till boende. Workshop med stadsjurist alla sektionschefer och 1:e socialsekreterare 3/9.
- Löpande information och diskussioner utifrån gällande rättsläge/domar.
- Nya riskbedömningar görs under hösten.
- Förvaltningen vidtar åtgärder vid behov, på kort och lång sikt.